

שיחה לעם

רעיון תמציתי לפרשת השבוע - מהרבי מליובאוויטש

בין 'אחדות' ל'אחידות'

משה התכוון בדבריו, שכשם שבאמצעות גבולות היום והלילה נוצרת יממה אחת שלימה ("יום אחד"), כך ניתן ליצור שלימות בנבראים רק כאשר כל אחד מבצע את תפקידו המיוחד שלשמו הוא נברא. אולם כאשר הנברא אינו מבצע את תפקידו שלו אלא 'גונב' תפקיד שיועד למישהו אחר - גורם הוא בכך לבלבול סדרי בראשית⁶.

מכאן הוראה נצחית במיוחד לזמננו אנו:

לעיתים נתקלים בטענה טרומית כי לטובת האחדות וקירוב הלבבות אין צורך להקפיד על ה'מחיצות' וההבדלים שקבע הקב"ה בעולמו; החל מ'שוויון' בין אנשים לנשים (צירוף אישה למניין וכיוצא-בזה), וכלה בפרצה במחיצה המבדילה בין ישראל לעמים, עד לכדי עשיית גיור 'שלא כהלכה'.

אך לאמיתו של דבר - ההיפך הוא הנכון. בדברים שונים או הפוכים זה מזה - לא ייתכן חיבור כ"אם על-ידי מחיצה ביניהם.

דוגמה לכך מהמתרחש בחיי המטבח: כאשר רוצים לחמם מים, יש למלא מים בתוך סיר ולהניחו על-גבי האש. אולם, תארו לעצמכם אדם שינסה לחמם את המים 'שירות על האש' ללא כל מחיצות ביניהם; פשוט הדבר כי בשלב המעשי כל הצדדים יפסידו - האש תיכבה והמים ילכו לאיבוד... זאת-אומרת: כדי לקשר ולאחד את המים והאש יחדיו חייבים להעמיד ביניהם את הסיר כמחיצה, ואי-אז ה'אחדות' תעלה יפה וניתן יהיה להפיק מכך תועלת.

ביטול הגבולות שקבע הקב"ה בעולמו והתערות יהודים עם גויים - (בנוסף לכך שזה **בניגוד לתורת ה'**) לא מפיק שלום ואחדות, אלא להיפך: פירוד לבבות. גם בתחומי הקדושה קיימות קבוצות שונות שהאחדות ביניהן מושגת אך ורק על-ידי שמירת גדרי ההלכה, כמו תערובת נשים וגברים. אם הקבוצות לא ישמרו על ייחודיותן - הדבר יגרום לתוצאות שליליות והפסדים לשני הצדדים.

כאשר נחזק את המחיצות שקבע הקב"ה בעולמו, וכל אחד יתנהג בהתאם לתפקיד שלשמו נברא - יוסיף הדבר לאחדות אמיתית בבריאה, ונזכה לזמן שלא תהיה בו מלחמה ולא קנאה ותחרות - בגאולה השלימה תיכף ומיד ממש.

(על-פי לקוטי שיחות חלק יח)

⁶ ראה רמב"ן קדושים פרק י"ט פסוק י"ט, שבאיסור כלאיים מבלבלים סדרי בראשית, עיין שם בארוכה [ראה גם 'היום יום' לכ"ה ניסן, שמי שיש בידו לנקוב מרגליות ועוסק בעבודות פשוטות יותר - "לחטא ייחשב לאיש ההוא"].

כ אשר קוראים בתורה אודות קורח נזקפת מול עינינו דמות מעוררת פרובוקציה שניהלה מחלוקת עם צדיק הדור, משה רבנו. עיון נוסף בפרשייה זו מגלה שקורח לכאורה ביקש 'אחדות', ושאיפתו היתה שלא יהיו הבדלים בין יהודי למשנהו, ובמילא לא תהיה דמות המתנשאת על הכול - "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה'?!".

כך או כך, כתוצאה מטענה זו נגרמה מחלוקת. מחלוקתו של קורח נהייתה סמל ודוגמה לכל המחלוקות שבעולם, עד כדי כך שחז"ל¹ אומרים ש"כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר ולא יהיה כקורח וכעדתו". מחלוקת קורח אף נרמזת בפסוק "ויקח קורח" - "שלקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה"².

וכאן דרוש הסבר: איך ייתכן שדרישה לאחדות בעם-ישראל על כל פלגיו הביאה לתוצאה הפוכה לגמרי - מחלוקת חמורה ביותר, עד אשר כל מחלוקת שישנה בין יהודים קשורה עם מחלוקתו של קורח?!

נקודת העניין: 'אחדות' אינה 'אחידות'. אחדות עם-ישראל אינה מושגת על-ידי שוויון בין כל שכבות העם; שהרי כל אדם הוא בעל אישיות ייחודית ובעל יכולות מולדות אשר לפיהן הוא עובד את ה' ככל יכולתו. אחדות אמיתית היא שכל אחד תורם מייחודיותו למען הכלל³.

זו היתה תפיסתו המוטעית של קורח. הוא התעלם מחילוקי הדרגות בעם-ישראל (ישראלים לוויים וכוהנים), בעוד שלכל אחת מהדרגות תפקיד שונה וכוחות ייחודיים בעבודת ה'. דווקא כאשר ממלא כל אחד את התפקיד שיועד עבורו בעולם ותורם את חלקו הטוב לזולת, אזי נפעלת בעולם הרמוניה והשפעה הדדית בין הדרגות השונות⁴.

למעשה, הסבר זה רמוז במענה משה לעדת קורח "בוקר ויודע ה'". נאמר במדרש⁵, שמשה אמר להם שכשם שבלתי אפשרי לבטל את הגבולות שהקב"ה הציב בין היום ללילה ("ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך"), כך לא ניתן לבטל את ההפרדה שבין אהרון הכהן לעם-ישראל ("ויבדל אהרון להקדישו...").

¹ מסכת סנהדרין דף ק"י עמוד א', ועוד.

² לשון רש"י על הפסוק (פרק ט"ז פסוק א'). וכך תרגם אונקלוס: "ואתפלג".

³ כשם שגוף האדם מקבל את שלימותו על-ידי החיבור של כל האיברים על כל חילוקיהם ותכונותיהם; ודווקא כאשר כל איבר תורם את חלקו לשאר האיברים - נעשה הגוף (כולל האיבר הנעלה מכולם - המוח שבראש) מושלם.

⁴ ליתר פירוט: הכהנים תורמים את חלקם ב'ברכת כוהנים' וכו', וישראל מכבדים ומקדשים אותם [ראה מסכת גיטין דף נ"ט עמוד ב', שיש לקדש את הכהנים (על-ידי שמכבדים אותם בכל דבר שבקדושה וכו') כנלמד מהפסוק "וקדשתו"]. כך הם הדברים גם בעולם 'וזמן' כמבואר בגוף השיחה.

⁵ תנחומא פרשתנו פרק ה'. מובא גם ברש"י על הפסוק ("בוקר ויודע ה'").